

בית משפט לעניינים מנהליים בבאר שבע

בפני כב' השופטת שרה דברת – ס.נשיא

ת"צ 24591-11-12

התובעת

אלכסנדרה דימשיץ, ת.ז. 308718626
ע"י ב"כ עוה"ד מריסזקבך ואח'

נגד

הנתבעת

עיריית ערד
ע"י ב"כ עוה"ד חיים שימן

כתבי עת:

[אלון קלמנט, "קווים מנחים לפרשנות חוק", הפרקליט, כרך מט \(תשס"ז-תשס"ח\) 131](#)

פסק דין

1. ביום 13.11.12 הגישה המבקשת בקשה לאישור תובענה ייצוגית, על פי [חוק תובענות ייצוגיות](#), תשס"ו – 2006 (להלן - "[חוק תובענות ייצוגיות](#)"), להשבת כספים שגבתה המשיבה, עיריית ערד (להלן - "[העירייה](#)") שלא כדין. המבקשת טענה כי העירייה רשאית לגבות ארנונה בגין מטר מרובע שלם בלבד ועל כן עליה לחדול לעגל כלפי מעלה את שטחי הנכסים עד למ"ר הקרוב ולהשיב את כספי הארנונה, שגבתה בעודף.
- ביום 27.12.12 הודיעה העירייה, בהתאם להוראת סעיף 9(ב) [לחוק תובענות ייצוגיות](#), כי היא תחדל מלעגל שטחים במסגרת גביית הארנונה, ולשם כך תתקן את חיובי התושבים לשנת 2013 ותזכה את כלל בתי האב בשווי הממוצע של הסכום שנגבה בעודף מיום הגשת הבקשה ועד לסוף השנה. בהמשך להודעה זו בקשה העירייה את דחיית הבקשה.
2. לאור הודעת החדילה של העירייה, עתרה המבקשת לפסיקת גמול על עמלה וכן שכר טרחה לבא כוחה, בהתאם להוראת סעיף 9(ג) [לחוק תובענות הייצוגיות](#).
- המבקשת מדגישה כי מאחר ולעירייה עמדה הזכות לחדול מהגבייה הבלתי חוקית ובכך לפטור עצמה מחובת ההשבה, הרי שאין להעניק לה זכות יתר נוספת בדמות פטור מגמול, משהודתה בהודעת החדילה כי הבקשה לאשר התובענה כתובענה ייצוגית בדין יסודה.

המבקשת סבורה כי השיקול המרכזי בקביעת הגמול הינו עידוד הגשת תובענות ייצוגיות ככלי לאכיפה והרתעה, וגמול נמוך יגרום לכך שלתושבי הרשות לא יהיה אינטרס כלשהו להגשת תובענה ייצוגית. העובדה שהעירייה המשיכה בהתנהלותה הלא חוקית על אף שהייתה מודעת לתובענות אחרות שהוגשו מעידה על חשיבות התובענה הנוכחית, אשר רק בעקבותיה יחדלו תושבי ערד מלשלם ארנונה ביתר. בהגשת הבקשה להגשת תובענה היה כרוך סיכון, שכן המדובר בסוגייה שטרם הוכרעה באופן סופי בפסיקה, והיא הצריכה בדיקה עובדתית ומשפטית. העירייה, מצידה, לא הציגה את נתוני החיוב ביתר על מנת לאפשר להעריך את התועלת שצמחה לחברי הקבוצה מהגשת התובענה.

המבקשת מצביעה על פסקי דין רבים בהם נפסקו לתובע ובא כוחו שכר טרחה בסכומים משמעותיים גם כאשר הרשות הודיעה על חדילה, וסבורה כי יש להעמיד למבקשת גמול של 35,000 ₪ ולבאי כוחה שכ"ט של 100,000 ₪.

העירייה סבורה כי בנסיבות המקרה אין לפסוק גמול או שכ"ט כלשהם, שכן קביעת גמול ושכ"ט כאשר ניתנה הודעת חדילה אינם בגדר חובה והם נתונים לשיקול דעתו של בית המשפט. העירייה מצביעה על פסקי דין בהם נפסקו לתובע ובא כוחו גמול ושכר טרחה בסכומים נמוכים ביותר.

העירייה מבקשת להעניק משקל לעובדה שהמבקשת לא טרחה כלל בהגשת התביעה, וטרחתה של באת כוחה היתה מנימלית מאחר ומדובר בתביעה פשוטה שהינה מחזור של תביעות דומות רבות שהוגשו נגד רשויות אחרות. הגשת התביעה לא היתה כרוכה בסיכון של ממש שכן לא היה סיכוי ממשי לחיוב בהוצאות וברי כי המבקשת סברה שסיכויי התביעה הינם גבוהים. סיכויי התביעה בפועל היו נמוכים שכן עיגול שטחים בחישובי ארנונה הינו הכרחי בל יגונה המקובל בארץ ובעולם. לא תצמח לחברי הקבוצה תועלת מהתביעה שכן העירייה, אשר עד כה עיגלה שטחים גם כלפי מעלה, תחדל מלעשות כן. פסיקת גמול תפגע בקופתה המדולדלת ממילא של העירייה, אשר הודיעה באופן מיידי על חדילה ויתרה את הדיונים בתיק.

העירייה מוסיפה כי אין כל חשיבות ציבורית לתובענה, שכן ממילא מה שהיה נפסק בתובענות ייצוגיות דומות היה חל גם לגבי העירייה; השיקול היחיד שעמד מול עיני באת כוחה של המבקשת - אשר המבקשת שמשה לה צינור בלבד - הינו השגת שכר הטרחה הניתן לעורכי דין מייצגים, ובשל כך לא נעשה ניסיון לפנות לעירייה לקבלת תגובתה בטרם הפנייה

להליך משפטי. מתן גמול למבקשת ובא כוחה יעודד הגשת תביעות סרק נוספות, הנעדרות כל חשיבות ציבורית ומטרתן היחידה הינה קבלת גמול ושכר טרחה.

דיון

3. חוק תובענות ייצוגיות נועד לקבוע מסגרת אשר תאפשר הגשת תביעה בשם קבוצת נפגעים, אשר נזקו של כל אחד מהם קטן מכדי שיגיש תביעה בשמו בלבד;

תובענה ייצוגית היא הליך אשר במסגרתו התובע ובאי-כוחו מנהלים תביעה בשם ציבור של נפגעים, שלכל אחד מהם נגרם נזק קטן יחסית, ולפיכך, אין כדאיות כלכלית בהגשת תביעה עצמאית בגינו. מוסד התובענה הייצוגית משמש, אם כך, כאמצעי חשוב למימוש זכות הגישה לערכאות וזכות הפיצוי לנפגעים; וכאמצעי לאכיפת הדין, ולהרתעת מעוולים אשר מסבים נזקים קטנים בהיקפם לציבור גדול של אנשים. (ע"מ 6687/11 מדינת ישראל נ' אבוטבול, עמ' 17 (פורסם בנבו) (25.12.12)).

בשל חשיבותו של מוסד התובענה הייצוגית, מוסיף חוק התובענות הייצוגיות וקובע גמול לתובע המייצג ולבא כוחו. הגמול נועד לתגמל התובע הייצוגי בגין הטרחה בהגשת התביעה, ועבור הסיכון שלקח על עצמו כי התביעה תדחה, וכל זאת על מנת להגביר את הכדאיות בהגשתן של תובענות ייצוגיות ראויות (שם, עמ' 21-22).

4. סעיף 9 לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי גם כאשר הרשות מודיעה על חדילה, רשאי בית המשפט לפסוק גמול לתובע ושכר טרחה לבא כוחו. הקריטריונים לקביעת גמול תובע מנויים בסעיף 22(ב) לחוק תובענות ייצוגיות:

(ב) בקביעת שיעור הגמול יתחשב בית המשפט, בין השאר, בשיקולים אלה:

(1) הטרחה שטרם התובע המייצג והסיכון שנטל על עצמו בהגשת התובענה הייצוגית

ובניהולה, בפרט אם הסעד המבוקש בתובענה הוא סעד הצהרתי;

(2) התועלת שהביאה התובענה הייצוגית לחברי הקבוצה;

(3) מידת החשיבות הציבורית של התובענה הייצוגית.

הקריטריונים לקביעת גמול לבא כוחו של התובע מנויים בסעיף 23(ב) לחוק זה:

בקביעת שיעור שכר הטרחה של בא כוח מייצג לפי סעיף קטן (א), יתחשב בית המשפט, בין השאר, בשיקולים אלה:

(1) התועלת שהביאה התובענה הייצוגית לחברי הקבוצה;

(2) מורכבות ההליך, הטרחה שטרם בא הכוח המייצג והסיכון שנטל על עצמו בהגשת

התובענה הייצוגית ובניהולה, וכן ההוצאות שהוציא לשם כך;

(3) מידת החשיבות הציבורית של התובענה הייצוגית;

(4) האופן שבו ניהל בא הכוח המייצג את ההליך;

(5) הפער שבין הסעדים הנתבעים בבקשה לאישור לבין הסעדים שפסק בית

המשפט בתובענה הייצוגית.

על סמך השיקולים המנויים בסעיפים אלה, הוצגו שלושה סוגים עיקריים של שיקולים אותם יש להביא בחשבון במסגרת קביעת הגמול לתובע ושכר הטרחה לבא כוחו.

הסוג הראשון הם שיקולי תשומה – שיקולים הנוגעים לעלויות ולסיכון שנטל על עצמו התובע המייצג ועורך הדין, כגון טרחה, סיכון, הוצאות ומורכבות ההליך. במסגרת סעיף זה מבקש בית המשפט ליצור תמריץ חיובי להגשת תביעות ייצוגיות ראויות.

הסוג השני הם שיקולי תפוקה לקבוצה המיוצגת – דהיינו, שיקולים הנוגעים לתועלת שהביאה התובענה הייצוגית לקבוצה המיוצגת, תוך נסיון להעניק לתובע תמריצים אשר יותירו בידי חברי הקבוצה המיוצגת רווח גבוה ככל האפשר. במסגרת שיקולים אלה יכללו תועלת לחברי הקבוצה המיוצגת ואופן ניהול ההליך.

הסוג השלישי הם שיקולים הנוגעים לתועלת הציבורית מהתובענה הייצוגית, ולרצון לכוון את המשאבים באופן שיושקעו בתובענות ייצוגיות שתועלתן הציבורית גדולה ביותר. במסגרת זו יבחנו החשיבות הציבורית של קידום אכיפת הדין והרתעה מפני הפרתו והפער בין הסעד הנתבע לסעד שנפסק.

(ע"א 2046/10 עזבון המנוח משה שמש נ' רייכרט (פורסם בנבו) (23.5.12); אלון קלמנט,

"קווים מנחים לפרשנות חוק התובענות הייצוגיות, התשס"ו – 2006", הפרקליט 131

(התשס"ז)).

5. ומן הכלל אל הפרט:

שיקולי תשומה: בקשות לאישור תובענות בדומה לתובענה שבפני הוגשו במקומות רבים בארץ, חלקן על ידי באת כוחה של המבקשת. ברי, אפוא, כי המבקשת לא השקיעה מאמצים רבים בהגשת תובענה זו. המדובר בסוגייה פשוטה והבירור לו נדרשה המבקשת, באשר למצב המשפטי והעובדתי הספציפי בערד, הינו מצומצם ביותר. גם הסיכון שנטלה המבקשת היה נמוך ביותר, שכן תובענות דומות רבות הוגשו נגד רשויות מקומיות אחרות והסתיימו לטובת התובעים, אם בעקבות הודעת חדילה ואם בעקבות הסדר פשרה.

כמו כן, אין להתעלם מכך שהיקף ההשקעה לו נדרשה התובעת בתובענה זו היה מצומצם ביותר, שכן מיד לאחר הגשת התובענה הודיעה העירייה על חדילה מהגבייה; על כן יש ליתן משקל לכך שהעירייה בהתנהלותה חסכה משאבים רבים מהצדדים ומבית המשפט.

6. **שיקולי תפוקה:** כתוצאה מהגשת התובענה נגרמה תועלת לקבוצה המיוצגת, ששוב אינה

נדרשת לשלם ארנונה ביתר לעירייה. אמנם, תובענות דומות הוגשו במקומות אחרים בארץ, אולם העירייה לא ראתה לשנות מהתנהלותה בעקבות אותן תובענות ורק בעקבות הגשת הבקשה כאן באה הודעת החדילה. אע"פ, כי יש קושי בטיעון העירייה: מחד גיסא, באה הטענה כי העירייה אינה סבורה שהיה עליה לחדול משיטת הגבייה הקודמת, מאידך גיסא, באותה נשימה באה הטענה שגם אלמלא הוגשה התובענה, היתה משנה שיטת הגבייה. העירייה טוענת כי התובענה לא הועילה כלל לקבוצה המיוצגת, מאחר והעירייה נהגה לעגל את הארנונה הן כלפי מעלה והן כלפי מטה, כך שלחלק מתושבי ערד נגרם דווקא הפסד כתוצאה מהגשת התובענה. בטענה זו אין ממש, שכן העירייה אינה חולקת על כך שלקבוצה המיוצגת – דהיינו, הקבוצה אשר הארנונה שלה עוגלה כלפי מעלה – תצמח תועלת כתוצאה משינוי שיטת הגבייה, שבאה בעקבות הבקשה.

אע"פ כי קיים קושי להעריך את התועלת המדויקת שצמחה לקבוצה המיוצגת כתוצאה מהתובענה, שכן הסכום הנקב על ידי המבקשת – 665,100 ₪ - נקב כהערכה בלבד, ואין נתונים מטעם העירייה שיאפשרו לאמת הערכה זו או לקבוע האם ישנם מקרים בהם העירייה אכן עגלה את הסכומים כלפי מטה.

7. **שיקולי הכוונה ציבורית:** קיימת חשיבות ציבורית בהגשת התובענה, אשר מקדמת את

האכיפה של שמירת החוק והרתעת רשויות ציבוריות מפני גביית כספים מהציבור שלא כדין. אין גם חולק כי המדובר במקרה המתאים להגשת תובענה ייצוגית, שכן המדובר במקרה קלאסי בו נזקו של כל אזרח באופן אישי מהגבייה ביתר, לא הצדיק הגשת תביעה עצמאית, על כל הכרוך בכך.

עם זאת, יש ממש בטענת העירייה שהמבקשת לא טרחה לפנות אליה טרם הגשת התובענה על מנת לאפשר לה לחדול מגביית היתר. הדברים מקבלים משנה תוקף כאן מאחר וננקטו הליכים זהים נגד רשויות מנהליות אחרות – חלקם על ידי באת כוחה של המבקשת בעצמה - דבר המעלה חשש כי פנייתה של המבקשת לבית המשפט נועדה רק על מנת לזכות בגמול

ובשכר הטרחה; בכך יש כדי להשפיע על גובה הגמול ושכר הטרחה שיפסקו (ת"צ ב"ש)

39938-08-11 וקיים נ' עיריית קרית גת (30.10.12) [פורסם בנבו].

בנוסף לשיקולים שהועלו עד כה, יש ליתן גם משקל מסויים לכך שהגמול ושכר הטרחה משולמים מכספי ציבור, אותם – למעשה – שלמו חברי הקבוצה המיוצגת.

8. סוף דבר, אני דוחה את הבקשה לאישור התובענה כתובענה ייצוגית לאור הודעת החדילה של העירייה.

לאור השיקולים שפורטו לעיל, ובפרט החשיבות שבהגשת התובענה אשר גרמה לעירייה לחדול מגבייה לא חוקית מחד גיסא, מול העובדה שהתובעת לא פנתה לעירייה טרם הגשת התובענה מאידך גיסא, אני מוצאת להעמיד את הגמול לתובעת על סך 10,000 ₪ ולבאי כוחה על סך 35,000 ₪. הסכומים נכונים להיום.

שרה דברת ס 54678313

ניתן היום, י"ז סיון תשע"ג, 26 מאי 2013, בהעדר הצדדים.

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

שרה דברת, שופטת,
ס.נשיא

בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש
כאן